

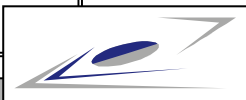
**ИСПИТНА
ПРОГРАМА**

**МИНИСТЕРСТВО ЗА ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА
БИРО ЗА РАЗВОЈ НА ОБРАЗОВАНИЕТО
СЕКТОР ЗА ИСПИТИ**

**ХИРУРГИЈА СО ГИНЕКОЛОГИЈА
И АКУШЕРСТВО СО НЕГА**

ДРЖАВНА МАТУРА И ЗАВРШЕН ИСПИТ

**СРЕДНО СТРУЧНО
ОБРАЗОВАНИЕ**

Скопје, 2005

МИНИСТЕРСТВО ЗА ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА
БИРО ЗА РАЗВОЈ НА ОБРАЗОВАНИЕТО
СЕКТОР ЗА ИСПИТИ

ИСПИТНА ПРОГРАМА

ХИРУРГИЈА СО ГИНЕКОЛОГИЈА И АКУШЕРСТВО СО НЕГА

**ЗА ДРЖАВНА МАТУРА И ЗАВРШЕН ИСПИТ ВО
СРЕДНОТО СТРУЧНО ОБРАЗОВАНИЕ**

Испитната програма по **хирургија со гинекологија и акушерство со неџа** за државна матура и за завршен испит во средното стручно образование е донесена со решение на министерот за образование и наука бр. 11-136/1 од 11.01.2006 година.

1. ВОВЕД

Испитната програма е основен документ на кој се базира матурскиот испит и завршниот испит по предметот ХИРУРГИЈА СО ГИНЕКОЛОГИЈА И АКУШЕРСТВО СО НЕГА и има за цел да ги информира учениците, наставниците и родителите за сите елементи на матурскиот и завршниот испит од овој предмет.

Со програмата се утврдува содржината, описот на испитот и начинот на оценување на матурскиот испит и завршниот испит по ХИРУРГИЈА СО ГИНЕКОЛОГИЈА И АКУШЕРСТВО СО НЕГА во здравствената струка, за образовниот профил медицинска сестра.

Испитната програма се темели на наставните програми по предметот за III и IV година (според наставните планови и програмите на ФАРЕ) кога предметот се изучува како задолжителен стручен предмет.

Испитната програма ги содржи следните компоненти:

- Општа цел на испитот
- Содржина на испитот
- Спецификација на подрачјата и способностите
- Конкретизација на целите
- Спецификациска мрежа на испитот
- Опис на испитот
- Начин на оценување.

2. ОПШТА ЦЕЛ НА ИСПИТОТ

Целта на **матурскиот испит** по хирургија со гинекологија и акушерство со неа е да се провери дали ученикот поседува знаења кои ќе му овозможат да го продолжи образованието на високообразовните институции и каква е неговата оспособеност да ги применува стекнатите знаења и умеења во секојдневниот живот и професионалната работа.

Завршниот испит има сертификациска улога и со него се проверуваат знаењата и способностите кои ученикот треба да ги поседува за успешно изведување на професионалната дејност.

За да го положи испитот ученикот треба:

- да поседува знаења и умеења од основите на хирургијата, гинекологијата и акушерството;
- да го разбира значењето на основните поими од наведените подрачја, логички да расудува и да воспоставува односи меѓу одделни подрачја, поими, процеси и сл.

3. СОДРЖИНА НА ИСПИТОТ

3.1. Спецификација на подрачјата (содржините) и способностите

Во испитната програма се опфатени следниве подрачја (П):

- П1: ХИРУРГИЈА
- П2: ГИНЕКОЛОГИЈА
- П3: АКУШЕРСТВО

Способностите (С) коишто треба да ги поседува ученикот се групирани во три категории:

- **С1:** *да познава поими, факти, правила и промени* (препознава, набројува, лоцира, именува, дефинира, означува, и др.);
- **С2:** *разбира и применува поими, факти и правила и промени во друга ситуација* (разликува, подредува, споредува, групира, одредува, определува, објаснува, наведува пример, воочува, поврзува, дополнува, евидентира, чита податоци и др.);
- **С3*:** *размислува логички и системски, воспоставува взаемни врски и односи* (трансформира, воспоставува врски и односи, организира и анализира податоци според определено барање, изведува заклучок и сл.).

---

* С3 не се однесува за завршниот испит

3.2. Конкретизација на целите (знаењата и способностите) по подрачја

ПОДРАЧЈЕ 1: ХИРУРГИЈА	
Содржина	Знаења и способности
1.1. АСЕПСА, АНТИ-СЕПСА И ИНФЕКЦИИ	Ученикот треба: - да ја познава и сфаќа улогата на совесното работење за спречување на инфекции во хирургијата, гинекологијата и акушерството; - придржување кон правила за асепса и антисепса; - да разликува: • значење на поими асепса и антисепса, стерилизација и дезинфекција; • општа и локална анестезија; - да набројува извори и причинители на инфекции и видови на инфекции во хирургијата, гинекологијата и акушерството; - да дефинира значење на поимот хирургија; - да објаснува основни принципи во лекување и негување на пациенти со инфекции (хируршки, гинеколошки) и мерки на нивно спречување;
1.2. АНЕСТЕЗИЈА	- да го интерпретира со свои зборови значењето на поимите анестезија и премедикација; - да класифицира начини на анестезија; - да ги набројува анестетичките средства кои најчесто се користат; - да познава постапка за подготовка на болен за анестезија и значење на премедикацијата.

1.3. ПОВРЕДИ, КРВАВЕЊА И ШОК

- да ги **препознава** и **опишува** видовите на повреди: механички, термички, повреди од електрична струја и хемиски средства;
- да **познава**:
  - улогата на медицинската сестра во процесот на лекување и негување на болниот при различни видови на повреди;
  - начинот на згрижување од повредите;
  - основи на прва медицинска помош кај политрауматизиран болен;
  - начинот и значењето на водењето на медицинската документација;
  - промени кои упатуваат на компликации при трансфузија на крв;
  - компликации во текот на бременоста;
- да **објаснува**:
  - значење на поими: крвни групи, Rh фактор, како и начин на нивно одредување;
  - значењето на инфузионите раствори во лекувањето на шокот;
- да **води** основна медицинска документација.
- да **набројува**:
  - најчести повреди (фрактури и крвавења), вродени аномалии (hydrocephalus, meningocela и др.) и други заболувања на главата и вратот;
  - најчести повреди (фрактури и крвавења), вродени аномалии (на срцето) и други заболувања (карцином на града);
  - најчести повреди (крварења), вродени аномалии (stenoza на pylorus, atrezija на црева и др.) и други заболувања (ulkus ventrikuli, peritonit, акутен абдомен, калкулоза на бубрези);
  - најчести повреди (фрактури, луксации и ишчашувања и дисторзии);

**1.4. БОЛЕСТИ И
ПОВРЕДИ СО
ХИРУРШКИ
ТРЕТМАН**

- БОЛЕСТИ НА
ВРАТОТ И ГЛАВАТА

- БОЛЕСТИ НА
ГРАДНИОТ КОШ
И НЕГОВИТЕ
ОРГАНИ

- БОЛЕСТИ НА
АБДОМЕНОТ И
УРИНАРНИОТ
ТРАКТ

- БОЛЕСТИ НА
ЕКСТРЕМИТЕ-
ТИТЕ

- да ги **познава:**

- симптомите на заболувањата и повредите на главата, вратот, градниот кош и неговите органи, абдоменот и уринарниот тракт и на екстремитетите ;
- *улогата на медицинската сестра во негувањето и лекувањето на болниот при сите наведени заболувања и повреди;*
- да ги **познава** потребните материјали и инструменти за неа и лекувањето на болниот при наведените повреди и болести.

ПОДРАЧЈЕ 2: ГИНЕКОЛОГИЈА

Содржина	Знаења и способности
2.1. МЕНСТРУАЛЕН ЦИКЛУС И НАРУШУВАЊА НА МЕНСТРУАЛНИОТ ЦИКЛУС 2.2. ВОСПАЛЕНИЈА И ТУМОРИ НА ЖЕНСКИТЕ ГЕНИТАЛНИ ОРГАНИ 3.3. БРАЧНА НЕПЛОДНОСТ	Ученикот треба да ги познава и сфати: • физиолошките особености на менструалниот циклус (оската хипоталамус-хипофиза-јајчник); • аменореа; - да разликува: • што е менструација, а што менструална содржина, денови на траење; • поимите циклични и ациклични нарушувања на менструалниот циклус, како и аномалиите во ритамот; • поими метрорагија јувенилис и метрорагија во перименопаузалниот период; • аднексит од параметрит и да ги познава најчестите предизвикувачи и последиците од истите; • физиолошка од патолошка аменореа, примарна и секундарна; • поимите стерилитет од инфертилитет; - да ја разбере потребата од хигиената на жената за време на менструацијата; - да ги познава: • најчестите воспаленија на надворешните генитални органи, внатрешните генитални органи (вклучувајќи и вагинални групи) и нивните најчести предизвикувачи; • бенигни тумори на матката, аденомиоза, ендометриоза; • малигните тумори на телото на матката, како и малигните тумори на грлото на матката, нивна превенција и лекување; • малигни тумори на јајниците, клиничка слика, дијагноза, терапија (цитостатска, оперативна и со зрачење); • најчестите причинители на сексуално преносливи заболувања, начинот на пренесувањето, последиците, заштита од нив, вклучувајќи ја и СИДАТА; • најчестите причини за стерилитет од страна на мажот и од страна на жената, постапки и методи за нивно докажување; • да ги познава начините на лекување, како и новите репродуктивни методи (АИХ, ИВФ и ЕТ, ГИФТ).

ПОДРАЧЈЕ 3: АКУШЕРСТВО

Содржина	Знаења и способности
3.1. ПЛАНИРАЊЕ НА СЕМЕЈСТВОТО 3.2. ФУНКЦИОНАЛНИ ПРОМЕНИ КАЈ ЖЕНАТА ВО ТЕКОТ НА БРЕМЕНОСТА 3.3 АНТЕПАРАТАЛНА ЗАШТИТА, ИСХРАНА И ХИГИЕНА НА БРЕМЕНАТА ЖЕНА 3.4. ЗАБОЛУВАЊА ВО БРЕМЕНОСТА ПРЕДИЗВИКАНИ ОД БРЕМЕНОСТА	-да знае: • што е контрацепција и методите и сретствата за контрацепција, нивната практична примена; • што е артефицијален абортус, до кога може да се изведува, рани и доцни компликации; • физиолошките промени на одделни органи и системи кај жената во текот на бременоста; • начинот на раното дијагностицирање на бременоста; • бројот на оптимални прегледи во тек на бременоста, ултразвук, лабораториски анализи; • улогата на медицинската сестра во давањето на одредени совети за време на бременоста; • да дава препорака за здрава исхрана на бремената жена; • да дава совети за подготовка на дојките за лактација, значењето на лактација за мајката и новороденото; • да дава совети за правилна хигиена во текот на бременоста и леунството; • некои од методите за припрема на бремената жена за породување; - да ги дефинира помите: легален, илегален, септичен абортус; - да ги наброи: • промените на плодот во одделни лунарни месеци; • можни отстапувања во сместувањето на плодот во плодницата; - да разликува што е абортус, а што партус споредrema гестациската старост, како и претдтерминско и посттерминско породување.

**3.5. КРВАВРЕЊЕ ВО
РАНА И ВО ДОЦНА
БРЕМЕНОСТ**

**3.6. Rh ИНКОПАТИБИ-
ЛИЈА**

- Да *знае*:

- за рани гестози (симптоми, клиничка слика, терапија);
- што се тоа доцни гестози (симптоми, клиничка слика, лабораториски наоди, терапија, профилакса);
- да применува соодветни постапки на пациентка во експламтична кома;
- причините за рано крвавење во раната бременост;
- што е хемолитична болест кај новороденото;

- да *познава*:

- ророт еktopична бременост (причини, клиничка слика, терапија);
- ророт mola hidatidoza (терапија, пратење, опасност од хориокарцином);
- опасностите по мајката и плодот од крварење во доцната бременост;
- постапките кои треба да се преземат кај овие пациентки;

- да *разликува*:

- arteficiјalen од спонтан абортус (инкомплетен, комплетен);

- да *објаснува*:

- значењето на поимите: крвна група и Rh фактор;
- последиците од абортус и раѓање кај жени со Rh негативен фактор кои не се заштитени.

**3.7. НОРМАЛНО
ПОРОДУВАЊЕ И
ЛЕУНСТВО**

- Да ја **познава**:

- улогата на нормалното породување и факторите што учествуваат во самиот процес;
- методите за мониторирање на родилката;
- најчестите медикаменти кои се употребуваат при активни водење на раѓањето;
- постапката при првото згрижување на новороденото (аспирација, клемување на папчаникот, Апгар скор, нумерирање, повивање);

- да го **објаснува**:

- значењето на поимот оперативно завршување на раѓањето (вакуум, форцепс, царски рез);
- улогата на медицинската сестра при првиот подој;

- да ги **препознава и одредува** родилните времиња и нивните карактеристики;

- да ги **препознава и разликува** физиолошките од патолошките промени во леунството.

4. СПЕЦИФИКАЦИСКА МРЕЖА НА ИСПИТОТ

Спецификациската мрежа на матурскиот испит и завршниот испит опфаќа процентуална застапеност на **подрачјата - П** и **способностите - С** во матурската програма, според бројот на бодовите кои може да се освојат на тестирањето по предметот за секое подрачје и секоја способност. По согледувањата на предметната комисија за матурскиот испит, можни се мали отстапувања (± 5). Потребните способности за завршниот испит се со пониски барања (за нив не се однесува С3) и нивните бројни вредности се ставени во заграда (*).

СПОСОБНОСТИ	П ₁	П ₂	П ₃	ЗАСТАПЕНОСТ (%)
С ₁				60 (70*)
С ₂				30 (30*)
С ₃				10
ЗАСТАПЕНОСТ (%)	50	20	30	100

- С1: *да познава поими, факти, правила и промени*
- С2: *разбира и применува поими, факти и правила и промени и во друга ситуација*
- С3: *размислува логички и системски, воспоставува взаемни врски и односи* (се однесува само за матурскиот испит).

П₁ - Хирургија
П₂ - Гинекологија
П₃ - Акушерство

5. ОПИС НА ИСПИТОТ

Испитот по предметот хирургија со гинекологија и акушерство со неџа се изведува по писмен пат и се состои во решавање на тест.

Времетраењето на тестот за **матурскиот испит** изнесува **120 минути** и се работи без пауза.

Тестот содржи околу **50 испитни задачи**, поделени во три групи според видот на задачите:

- задачи на кои се одговара со заокружување на еден од понудените одговори;
- задачи од отворен тип на кои се одговара со дополнување или поврзување, како и решавање на поедноставни прашања и проблеми, при што се одговара на бараниот начин и на определеното место;
- посложени задачи и проблеми преку кои ученикот треба да ја покаже целата постапка на решавање, да даде подолг одговор или образложение.

Завршниот испит по предметот хирургија со гинекологија и акушерство со неџа се изведува по писмен пат и се состои во решавање на тест. Времетраењето на тестот изнесува **60 минути** и се работи без пауза.

Тестот содржи околу **30 испитни задачи**, поделени во групи според видот на задачите (првите два вида наведени погоре).

6. НАЧИН НА ОЦЕНУВАЊЕ

Вкупниот број бодови што можат да се освојат на **матурскиот испит** е околу 80.

Точен одговор на задачите со повеќечлен избор (во кои се бара ученикот да избере еден од одговорите што се понудени) се оценува со 1 бод. Доколку точно ги реши задачите од овој тип ученикот може да освои околу 30 бода.

Точниот одговор во задачите на кои се одговара со дополнување или поврзување, како и решавање на поедноставни прашања и проблеми на кои се бара кус одговор (со еден или неколку зборови), се оценува со 2-3 бода. Со точното решавање на ваквите задачи ученикот може да освои околу 30 бода.

Задачите на кои се бара да се покаже како се решава некоја задача (проблемска ситуација), да се дискутира, образложи или вреднува некое решение или став се оценуваат така што одделно се оценува точното решавање во секоја фаза од одговарањето на барањата на задачата. Зависно од бројот на барањата овие задачи се оценуваат со 3 до 5 бода. На ваквите задачи, ако точно ги реши, ученикот може да освои од 20 бода.

Оценувањето ќе се врши врз основа на однапред изготвено упатство и критериуми.

Вкупниот број на бодови на тестот за **завршен испит** изнесува околу 40.

Точен одговор на задачите со повеќечлен избор (во кои се бара ученикот да избере еден од одговорите што се понудени) се оценува со 1 бод. Доколку точно ги реши задачите од овој тип ученикот може да освои околу 20 бода.

Точниот одговор во задачите на кои се одговара со дополнување или поврзување, како и решавање на поедноставни прашања и проблеми на кои се бара кус одговор (со еден или неколку зборови), се оценува со 2-3 бода. Со точното решавање на ваквите задачи ученикот може да освои околу 20 бода. Оценувањето се врши од страна на училишна комисија.